

Innocenc IV. léta 1248 potvrdil.¹²
Kdyby se s obojí strany o svědo-

исключительно славянскому народу, поз-
же подтвержденную Иннокентіем IV.
1248 г.¹² Еслибы старались съ обихъ

¹² Memorabile sane est unicum in patriarchatu romano privilegium liturgiæ vernaculæ Slavorum; reliquis omnino omnibus populis catholicis per Europam, Africam et Americam nonnisi latine sacra facientibus. — Quod autem titulo privilegii acceptam Romæ referunt Slavi suæ linguæ liturgiam, quam olim veteres omnes et ipsi Latini jure communi sibi sumserant, in causa est recentior ætas, noni scilicet seculi, cui insolita jam, ne dicam illicita, videbantur quotidiana priorum. Nam etsi recentissimis quoque temporibus i. e. vix abhinc sesquiseculo, Daciæ Valachi slavicam græci ritus liturgiam antea apud se quoque usitatam sensim in vernaculam suam converterunt, tacente et connivente ut videtur, aut vel ignorante et inconsulta *πολυτλήμονι* matre constantinopolitana, habemus tamen diversum et longe vetustius exemplum Gothorum, seculo quarto conversorum; nationis fortissimæ et longe nobilissimæ et universim vix minoris numeri, quam sit Slavorum; qui Gothi, quamvis discipuli Byzantinorum, quorum liberalitatem non cessant crepare Latinorum æmuli Protestantes, minime Gothicas sed nonnisi græcas et postea latinas audiebant missas, utriusque tum Imperii clero et imperatoribus barbaram linguam superbe nimis aspernantibus. — Sic et Anglorum apostolus Augustinus, Saxonumque Bonifacius ne cogitare quidem de horum populorum missa vernacula. — Sic et hodieum, quamvis quotidie videant collegas suos, sive Slavos sive Valachos, suis linguis *λειτουργοῦντας*, græci presbyteri pergunt sui ritus Albanis et Valachis Macedonia Thesaliæque imo et ipsis ex parte Bulgaris missas græcas dicere: unice securi benene sic an male respondeant Protestantium de græcæ ecclesiæ liberalitate importunæ et factiosæ fidejussioni. — Spirat adhuc in libris antiquorum hanc novationem narrantibus, triumphus Slavorum et furor Salisburgensium.* Non tulit contemptum missæ latinæ archipresbyter Richbaldus, qui tunc (C. 870) pro episcopo morabatur apud Hecilonem ducem slavicum in Pannonia ad lacum Balaton, sedemque repetivit Salisburgensem. Slavi contra, non tantum per Methodii diœcesin, sed per universum qua late patet Illyricum, a mari ad mare, avidissime amplectebantur novationem popularissimam: (memoratur enim ex. gr. ejusdem temporis Salonitanus episcopus Theodorus, ad cujus exemplum a. 1222 psalterium glagoliticis literis descripsit presbyter Nicolaus Arbensis; quid quod ipsius papæ Johannis VIII, epistolæ anno abhinc 870—880 plenæ sunt horum motuum). Sed ex ordine tractanda est origo et progressio liturgiæ Slavicæ nunc præsertim cum maxime sese exerentis, ut impleat, quem jam ante seculum præceperat jesuita Farlatus,** universum Slavorum orbem.

* Audi a libello Salisburgensium in hac ipsa causa ad papam destinato: » — Usque dum quidam græcus, Methodius nomine, noviter inventis sclavinis litteris, linguam latinam doctrinamque romanam philosophice superducens vilescere fecit cuncto populo ex parte missas et evangelia ecclesiasticumque officium illorum, qui hoc latine celebrabant. Quod ille (Richbaldus) ferre non valens, sedem repetivit Salisburgensem.«

** »Liturgia quippe Slavonica utriusque ritus, latini et græci, jamdudum latissime dominatur, neque aliis terminis nisi quibus gens Slavorum ab oriente et septentrione immensum terrarum obtinens definitur.« Illyrici sacri, III, 143. Quamquam et Farlati tempore ante seculum, et hodieum latina adhuc liturgia utuntur Poloni, Bohemi aliique ad 20 milliones Slavorum, reliquis jam interim plusquam bis totidem slavonicam tenentibus.